

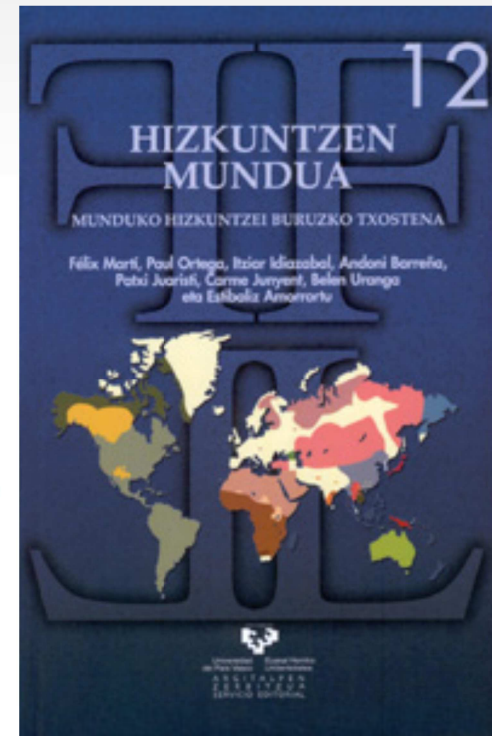
2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

- **Hizkuntza-aniztasuna. Munduko hizkuntzak**
- Nazio bat = estatu bat = hizkuntza bat?
- Estatuen mugak = hizkuntzen eta hizkuntza komunitateen Mugak?

- Errealitatea oso bestelakoa da
Munduan 193 estatu aitortzen ditu NBEk
(194, Vatikanoko kontuan hartuta).
- Munduan hitz egiten diren hizkuntzak, aldiz,
6000/7000 inguru dira

- UNESCOren lana:

Hizkuntzen mundua txostena

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Munduko Hizkuntzak: hizkuntza-aniztasuna

Hizkuntz kopurua estatuka

Estatua	Gunnemark (1991)	Krauss (1992)	Grimes (2000)
Papua Guinea Berria	750	850	823
Indonesia	300	670	726
India	350	380	387
Nigeria	400	410	505
Kamerun	200	270	279
Mexiko	—	240	288
Australia	150	250	235
Brasil	150	210	192
Zaire / Kongo	200	200-220	218
Txina	—	100-160	201
AEB	150	100-160	176
Filipinak	100	100-160	169
Myanmar	100	100-160	107
Nepal	—	100-160	120
Errusia	100	100-160	100
Malaysia	120	100-160	139
Sudan	100	100-160	134
Tanzania	100	100-160	135
Etiopia	—	100-160	82
Txad	—	100-160	132
Vanuatu	100	100-160	109
Afrika Erdiko Errepublika	—	100-160	68

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

■ Hizkuntza-aniztasuna

- Munduan 7000 bat hizkuntza (zeinu hizkuntzekin 1100?)

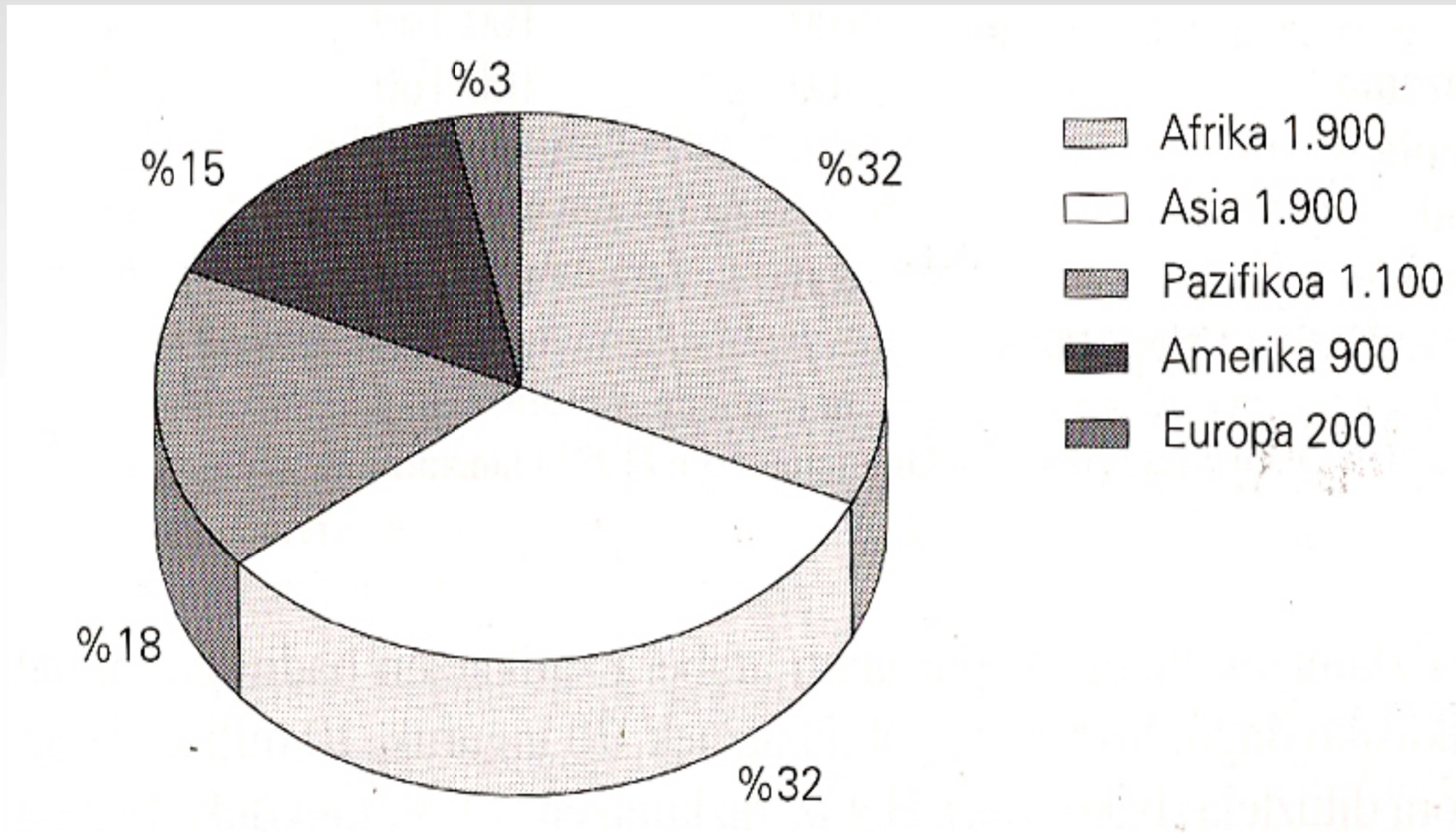
	Hizkuntza kopurua	Munduko hizkuntzen %
Afrika	2.110	30,5
Amerika	993	14,4
Asia	2.322	33,6
Europa	234	3,4
Pazifikoa	1.250	18,1
Guztira	6.909	100

Iturria:

www.ethnologue.com

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

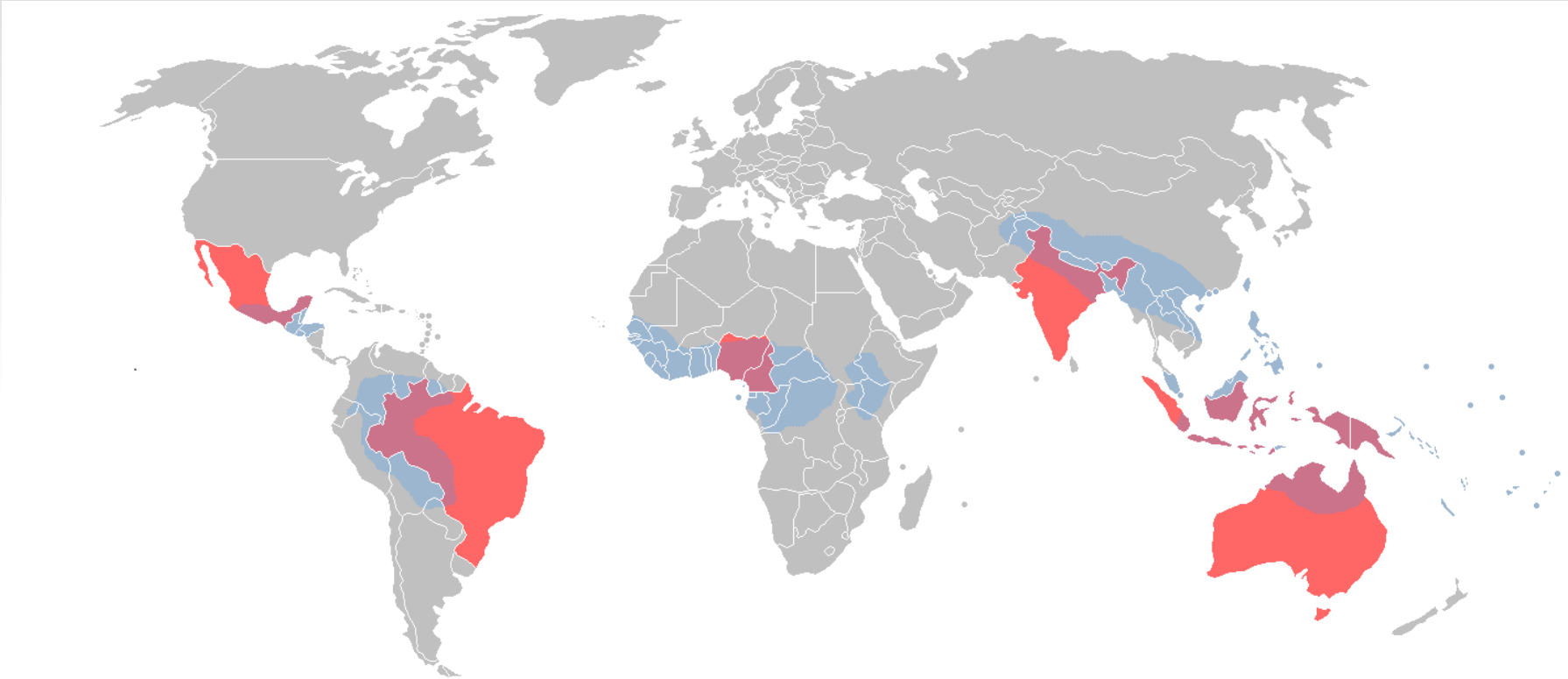
Munduko hizkuntzak

- Hizkuntzak kontinenteka

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Hizkuntza-aniztasuna

- Hizkuntza aniztasun handien duten lurraldeak

Info gehiago:

<https://www.washingtonpost.com/news/worldviews/wp/2015/04/23/the-worlds-languages-in-7-maps-and-charts/>

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Sailkapenerako irizpideak

- Baina hizkuntza guztiek ez dituzte propietate berberak erakusten.
- Adibidez, talde berean sailkatu daitezke?
  - gaztelania eta euskara
  - katalana eta italiera
  - euskara eta japoniera
  - errusiera eta ingelesa

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Sailkapenerako irizpideak

- Talde berean sailkatu daitezke?
  - gaztelania eta euskara
  - katalana eta italiera
  - euskara eta japoniera
  - errusiera eta ingelesa
- Sailkapen motak
  - *Genetikoa*: 'familia' harremana (jatorri bera)
  - *Geografikoa*: harreman geografikoa
  - *Tipologikoa*: hizkuntzek komunean dituzten ezaugarrietan oinarritutakoak (ezaugarri berak)

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Sailkapen genetikoa

- Jatorri bera duten hizkuntzak talde berean biltzen dira.
- Hizkuntzen alderdi linguistikoak dira aztergai nagusiak.
- Adibidea: VSO hitz hurrenkera hizkuntza zeltetan.
  - Galesera: *Collod Ieuan y llyfr* (Jonek liburua galdu zuen)
  - Irlandera: *Bhualí Pádraig an liathróid* (Patrickek pilota jo zuen)
- Adibidea: antzekotasun lexikalak hizkuntza erromantzeetan.
  - *Foc* (errumaniera), *fög* (engadinoa), *foc* (katalana), *fuego* (gaztelania), *fuoco* (italiera), *feu* (frantsesa), *fogo* (portugesesa), *fuoc* (okzitaniera).

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Sailkapen genetikoa II

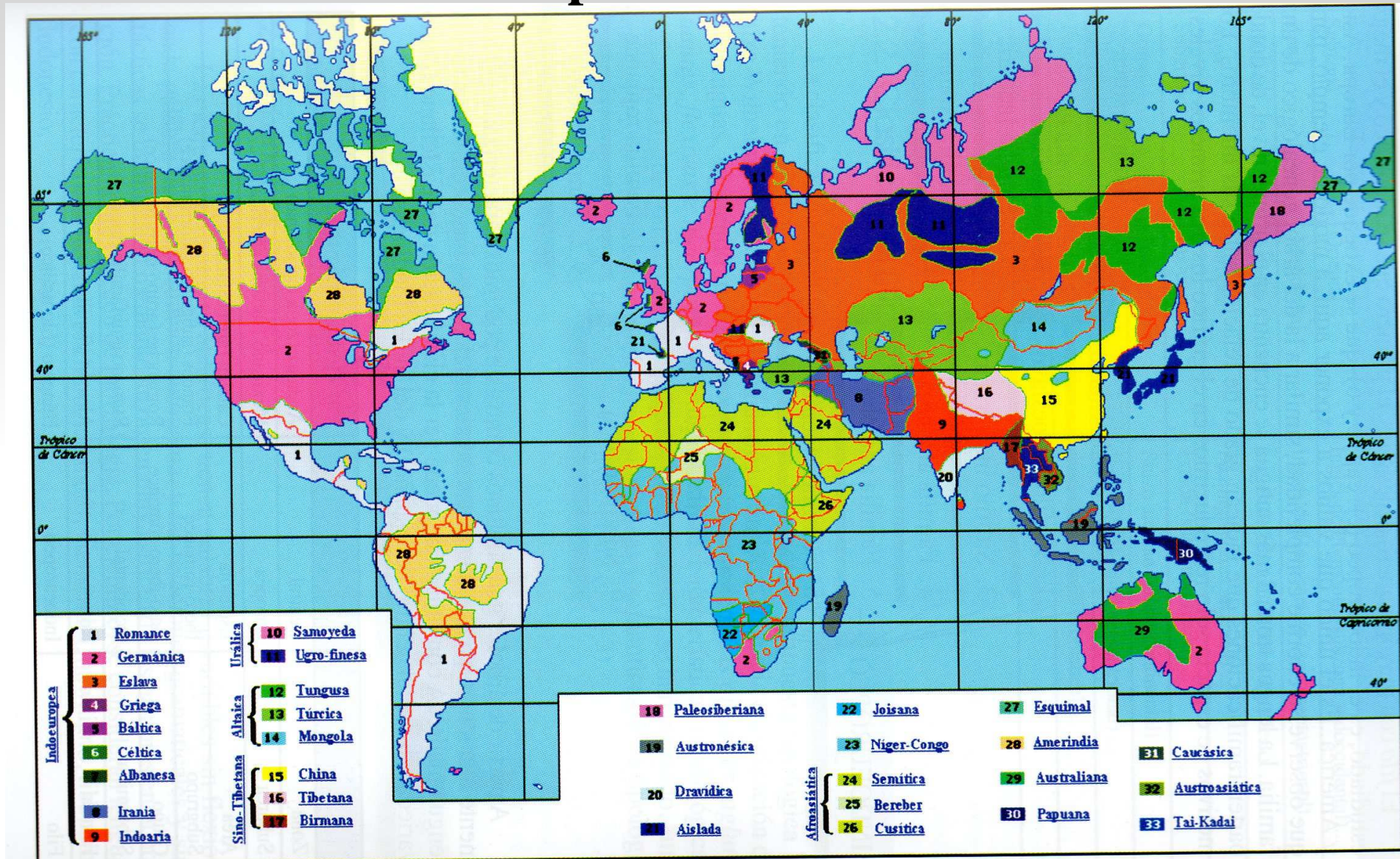
- Ezagutzen diren hizkuntzen %90, 33 filo edo familian sailkatzea lortu da.
  - Familia afro-asiarra, indoeuroparra, niger-kongo, sino-tibetarra, kaukasiarra, eskimal-aleuta, *etab.*
  - Indoeuroparraren adibidea 1, 2 (445 hizkuntza)
- Hizkuntza isolatuak

Informazioa:

- <http://www.proel.org/index.php?pagina=mundo/mundo>
- Ik. <https://www.ethnologue.com/browse/families>
- <https://www.ethnologue.com/browse/maps>

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Sailkapen Genetikoa

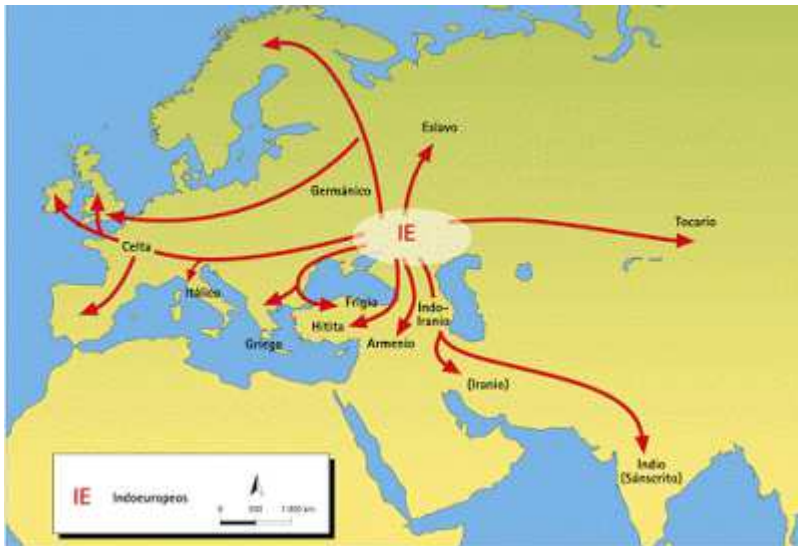
Escandell et al. (2009: 377), apud. www.proel.org/index.php?pagina=mundo/mundo

Moreno Cabrera (2003): **Filo** → **familia** → **grupo** (hauen barruan distribuzio geografikoa)

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

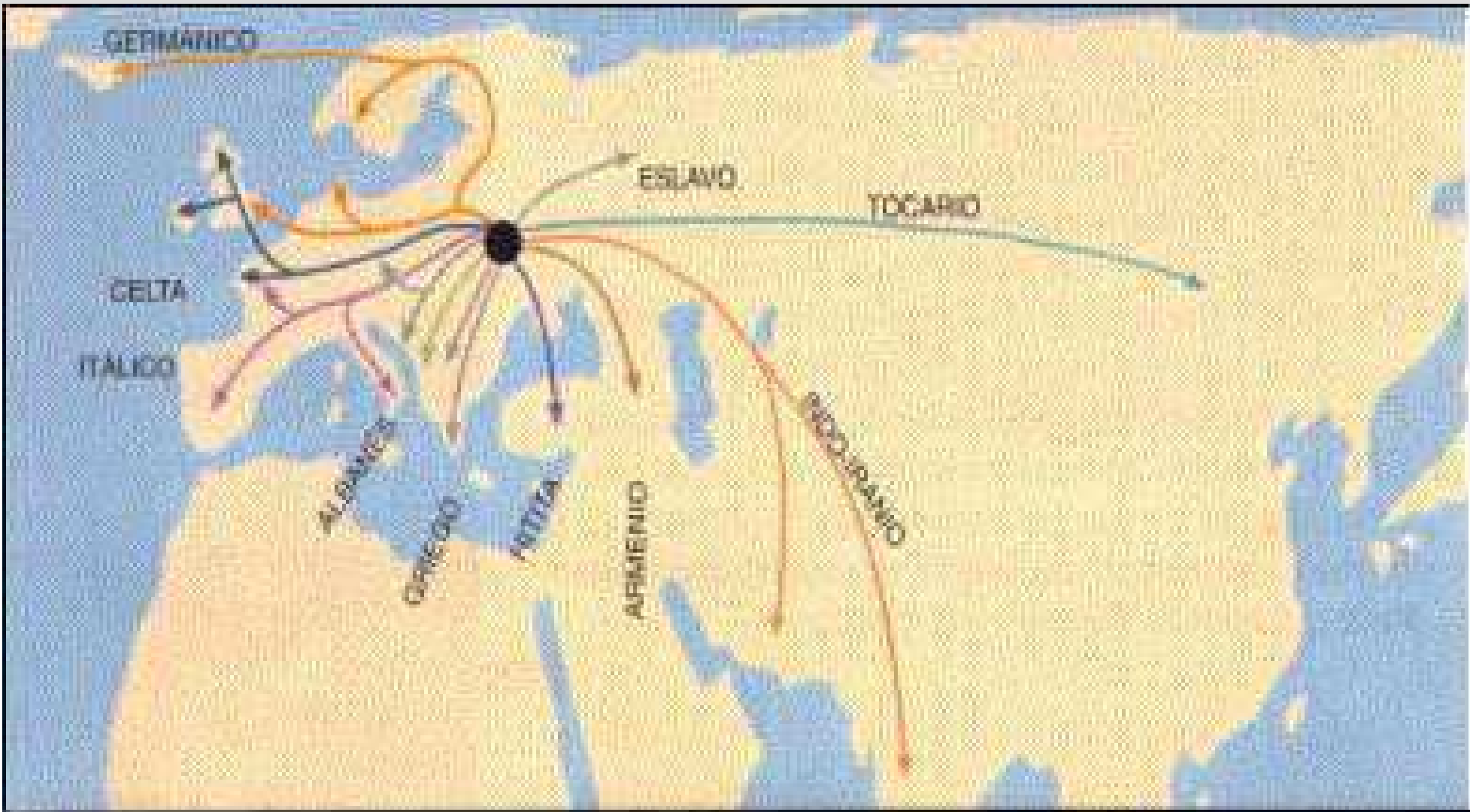
Hizkuntza Indoeuroparrak (IE):

- XIX. mendearen hasien Franz Bopp (Alemania) eta Rasmus Raskek (Danimarka) Asia eta Europako hizkuntz batzuen arteko konparaketan oinarrituz, Europa eta Asiaren mendebaldean hitzegiten ziren hizkuntz gehienek jatorri komuna zutela proposatu zuten.
- Indoeuropar hizkuntza guztien sorburu den hizkuntza hipotetikoari **indoeuroparra** deritzo.
- Euren ikasketek gramatika konparatiboari hasiera eman zioten, hizkuntz desberdinen arteko harreman eta loturak ikertzen dituen linguistikaren atala.

Indoeuroparrak: 4./5. milenioan, k.a.

K.a. 2500-200 urteen artean sakabanatzen hasi ziren Europa eta Asian zehar. Greziara K.a. 2000./1.500 urte inguruan helduko dira eta Italiara berriz, beranduago (1000. urterako).

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Hizkuntza indoeuroparretan bilakaera desberdina jasan dituzten jatorri komuneko hitzak.

Adibideak:

1) *ama*

Latina	Grekoa	Sanskritoa	Armeniera	Islandiera	Irlandera	Lituanera	Eslaviarra
Mater	μήτηρ	Mata	Mayr	Modr	Mathir	Mote	mati

2) *gaua eta izarra*

Noche	estrella
night	star
nuit	étoile
Nacht (alemán)	Stern (alemán)
nacht (neerlandés)	ster (neerlandés)
nat (danés)	stella (latín, italiano)
noc (checo y polaco)	str (sánscrito)
noch (ruso)	seren (galés)
noć (croata)	estrela (aragonés)
noć (serbio)	estrela (gallego y portugués)
nox (latín)	estel (catalán)
nakti- (sánscrito)	stea (rumano)
natë (albanés)	stjarna (islandés)
nos (galés)	aster (griego)
nueche (asturiano)	setare (persa)
nueit (aragonés)	estêre (kur)
noite (gallego y portugués)	
notte (italiano)	
nit (catalán)	
noapte (rumano)	
nótt (islandés)	
nykhta (griego)	
naktis (lituano).	

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Familia indoeuroparra

https://www.google.es/search?q=lenguas+indoeuropeas+de+europa&espv=2&biw=1366&bih=662&tbm=isch&imgil=XpEj8Mr_rnwY4M%253A%253BWyx6v6PxtDN3M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fmimosa.pntic.mec.es%25252Ffluent1%25252Fflatin%25252Fie.html&source=iu&pf=m&fir=XpEj8Mr_rnwY4M%253A%252CxWyx6v6PxtDN3M%252C_&usg=__GuEcWCwrs5nwE5ooZDjetbVzoBU%3D&ved=0ahUKEwigrJ-ti_HPAhWLvBQKHx1TBYUQyjcIRQ&ei=r8IMWOCYFiv5Uv2mlagI#imgrc=aJXyR8mrgCzSVM%3A

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

- *Hizkuntza indoeuroparren (IE) eremua gaur egun*

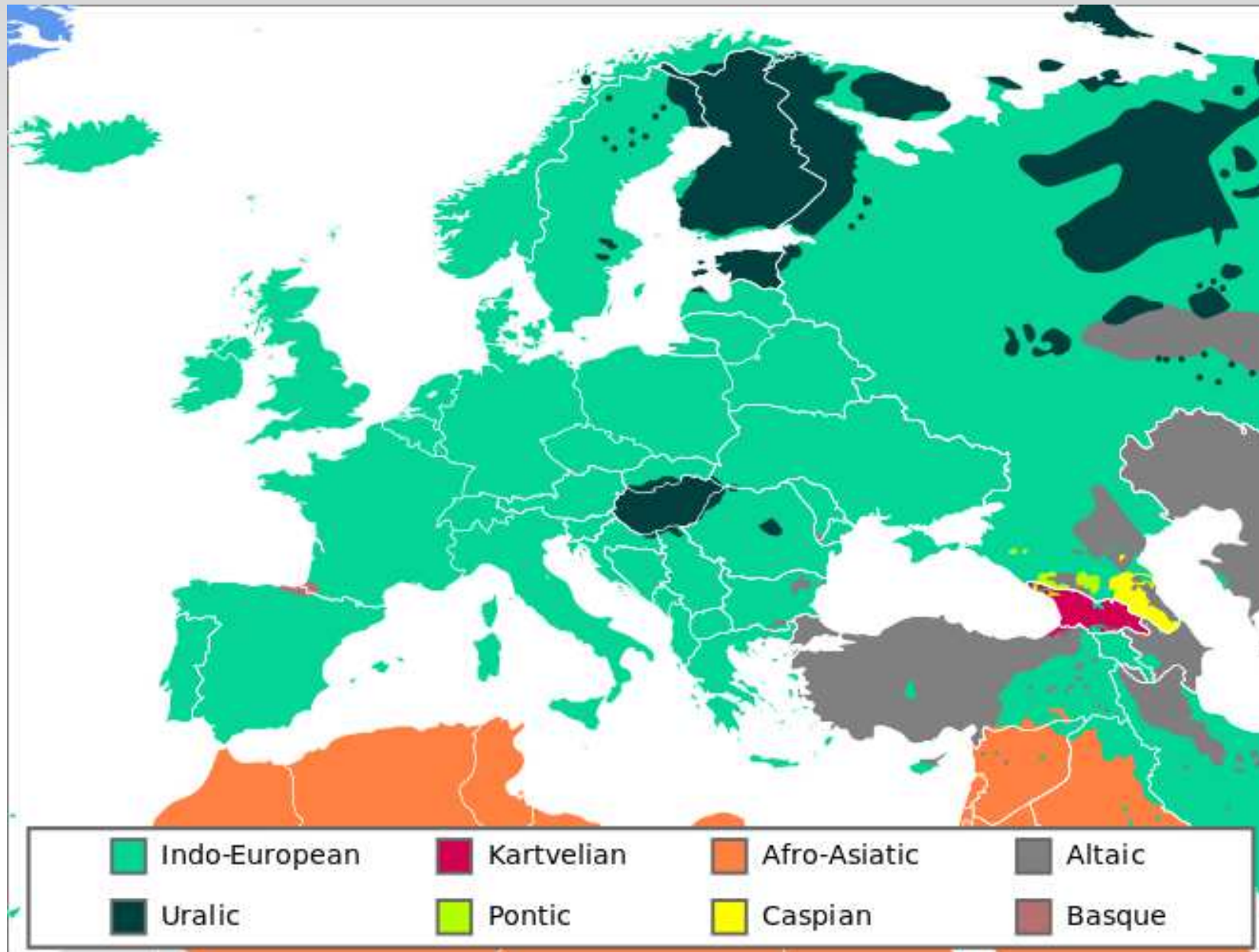

https://es.wikipedia.org/wiki/Lenguas_indoeuropeas#/media/File:IE_countries.svg

- Berde iluna: gehiengo batek hizkuntza IE bat hitzegiten du.
- Berde argia: Hizkuntza IE-rrer bat (ko)ofiziala
- Urdina: Gutxiengo batek hitzegiten du hizkuntza IE-bat, baina ez du aitortzen ofizialik
- Munduko biztanleen **45%**-k hitzegiten dute hizkuntza indoeuropar bat: 3200 milio hitzun.

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

- *Gure inguruko familia linguistikoak*

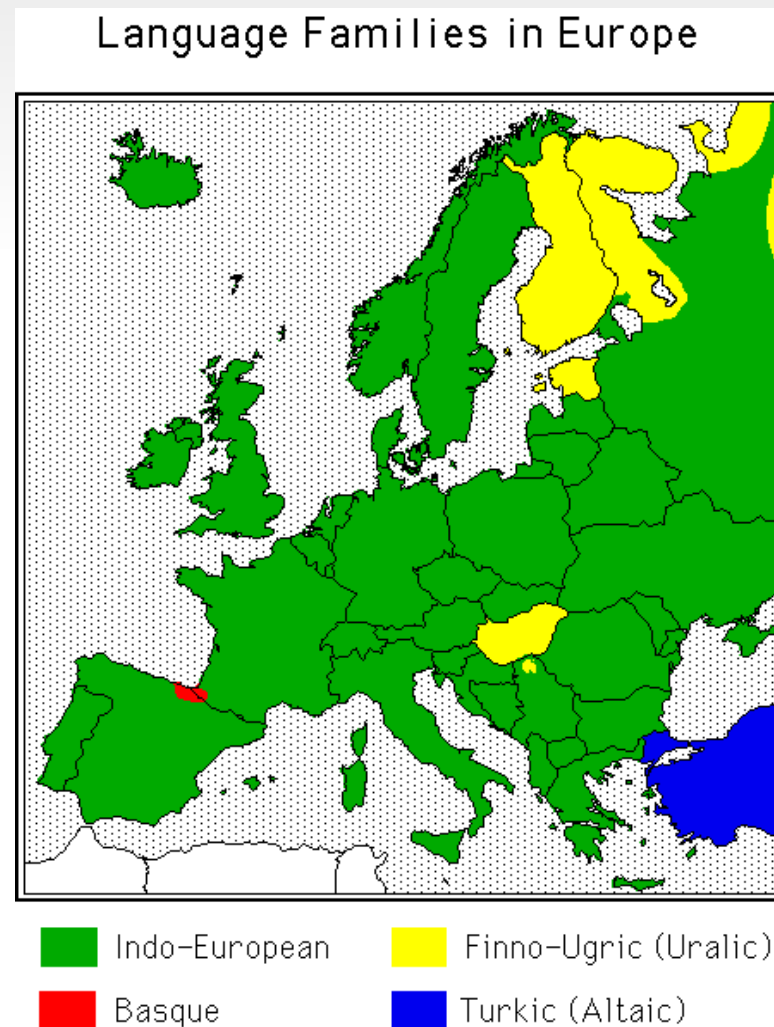
2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

- *Europako hizkuntza ez-indoeuroparrak:*

i) euskara (hizkuntza isolatua),

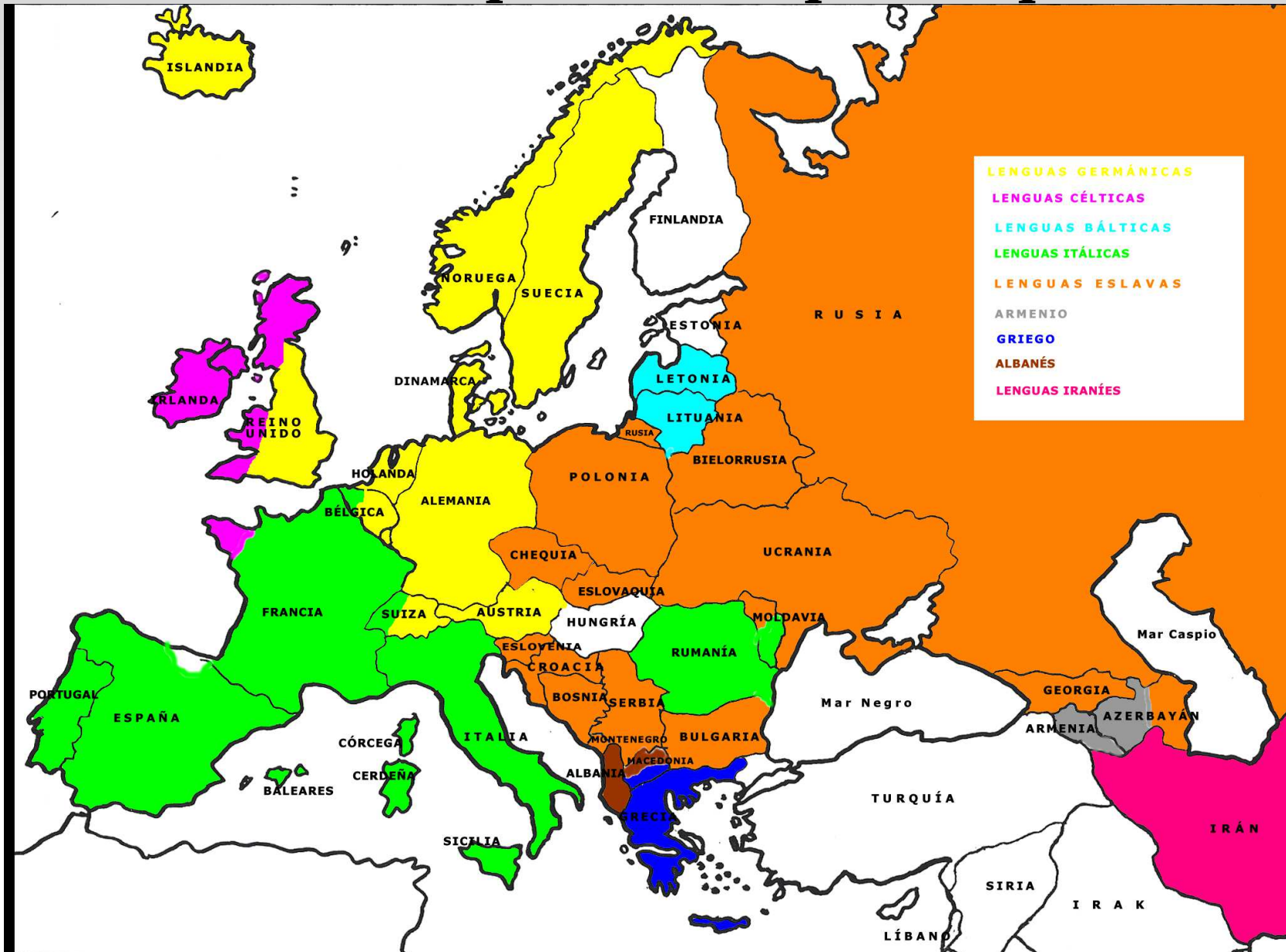
ii) hungariera, estoniera, finlandera (hizkuntza uralikoak)

(*iii)* turkiera (altaikoa))

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

■ *Familia indoeuroparraren azpisailkapena European*

https://www.google.es/search?q=lenguas+indoeuropeas+de+europa&espv=2&biw=1366&bih=662&tbm=isch&imgil=XpEj8Mr_rnwY4M%253A%253BxWyx6v6PxtDN3M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fmimosa.pntic.mec.es%25252FIfuent1%25252Flatin%25252Fie.html&source=iu&pf=m&fir=XpEj8Mr_rnwY4M%253A%252CxWyx6v6PxtDN3M%252C%252D&usq=__GuEcWCwrs5nwE5ooZDjetbVzoBU%252D&dpr=1&ved=0ahUKEwj19mSj_HPAhVDPPhQKHRYRCRMQyjclQg&ei=qcYMWKnfGMP8UJaipJgB#imgrc=XpEj8Mr_rnwY4M%253A

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Sailkapen geografikoa

- Hizkuntzak, erabiltzen diren lurraldearen arabera sailkatzen dira.
  - Kaukasoko hizkuntzak, Amazoniako hizkuntzak, Boliviako hizkuntzak, Euskal Herriko hizkuntzak, ...
- Gerta liteke lurralde berean dauden hizkuntzek ezaugarri komunak izatea, nahiz eta genetikoki familia berekoak ez izan.
  - Adibidez, hiztegian partekatu daitekeenaz gain, badaude parteka daitezkeen bestelako ezaugarri morfosintaktikoak, fonologikoak, etab.

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

- Adibide batzuk:
- ***Balkanetako hizkuntzak***: mazedoniera, albaniera, errumaniera, grekoa, serbokroaziera eta bulgariera.

- Ez dira familia berekoak baina ezaugarri batzuk partekatzen dituzte:

- **i)** (Grekeren alde batera utzita), artikulua definitua IS-aren bukaeran erantsen da:

	<i>albaniera</i>	<i>bulgariera</i>	<i>errumaniera</i>	<i>grekoa</i>
el cielo:	qiell- <i>i</i>	nebe- <i>to</i>	cer- <i>ul</i>	<i>o</i> ouranos

- **ii)** Subjuntiboa infinitiboaren ordean menpekoetan, Subj1=Subj2

Quiero irme > quiero ***que*** yo me vaya

albanés	búlgaro	rumano	griego
dua <i>të</i> shkoj	iskam <i>da</i> otida	vreau <i>să</i> plec	thelo <i>na</i> pao

- ***Kaukasoko hizkuntzak***: ergatiboak dira

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

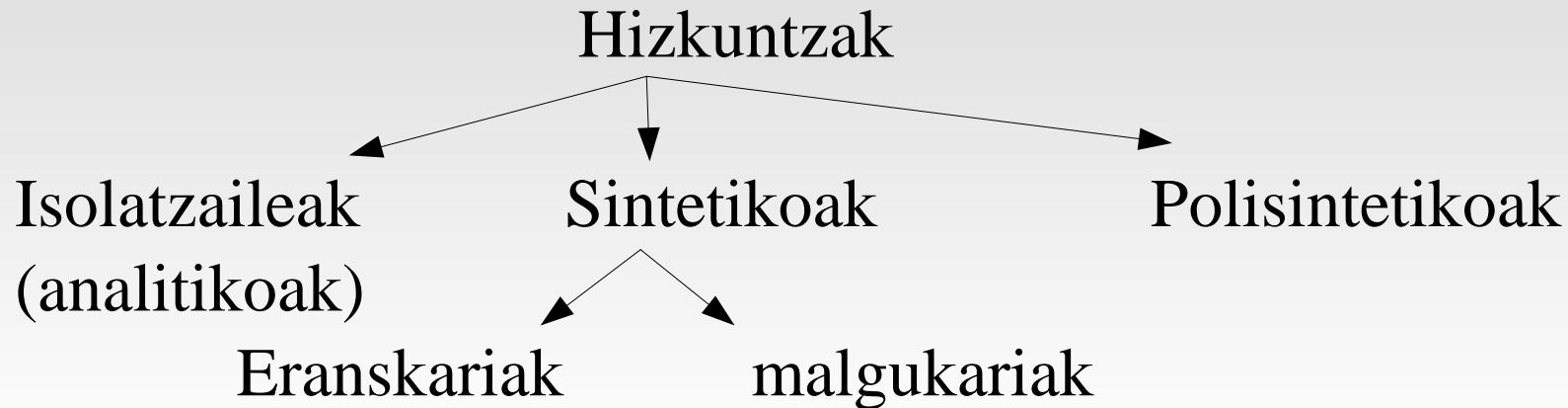
Sailkapen tipologikoa

- Ezaugarri gramatikalen arabera, hizkuntzak tipo linguistiko ezberdinetan sailkatzen dira.
- *World Atlas of Language Structures* proiektua (<http://wals.info>)
- Ohiko sailkapen batzuk
  - SOV hizkuntzak & SVO hizkuntzak
  - Hizkuntza ergatiboak (euskara, turkiera, etab) & hizkuntza nominatibo-akusatiboak (gaztelera,...)
  - Jarraian, adibide bat: irizpide morfologikoa

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Adibidea: Morfologia tipologikoa

- Lehenengo banaketa tipologikoa: Humboldt (1767-1835)

- Sintesi mailaren araberako sailkapena: hitz batean zenbat morfema
- Bategite mailaren araberako sailkapena. Hitzaren barruan morfemak elkarrengandik modu argian identifika eta bana daitezkeen ala ez.

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Adibidea: Morfologia tipologikoa

Ez dira beti tipo garbiak. Joera nagusiak. Hizkuntzak tipo batetik bestera alda daitezke.

- **A) Hizkuntza isolatzaileak (edo analitikoak):** *Vietnamera, txinera, talandera, tibetera,...*
  - Hitz bat ↔ morfema bat
  - Morfema monosilabikoak izateko joera
  - Hitz berriak sortzeko: Eratorpenik ez; hitz-konposaketa.
  - Denbora, komunztadura, etab. Adierazteko markarik ez. Hitzak aldagaitzak.
  - Erlazio gramatikalak hitz hurrenkera zurrunaren bidez adierazten dira
- **Hizkuntza isolatzaileak (edo analitikoak):** *Vietnamera*

Hai dúa bo? nhau là tai gia-dình thàng công.
bi pertsona utzi elkar izan gatik familia gizon senar
'Gizonaren familiarengatik banatu dira.'

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Adibidea: Morfologia tipologikoa

- **B) *Hizkuntza sintetikoak.***
  - Morfologia aberatsa.
  - Hitz polimorfemikoak.
  - Hitz-konposaketa eta eratorpena
  - Flexioa aditzean
- **B1) *Hizkuntza eranskariak (lgas aglutinantes) .***
  - Oso morfologia aberatsa
  - Morfemak elkarrengandik modu argian bana daitezke.
  - Morfema bat – esanahi bat
  - Euskara:
ume-a-k lagun-a-ri lehio-eta-tik goxoki-ak bota dizkio
  - Beste hizkuntza eransleak: japonesa, turkiera, korearra, tamilera, etab.
  - Turkiera:
Çocuk-lar-nı-z-dan
hur-pl-2sg-ABL
'zure haurrengandik

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Adibidea: Morfologia tipologikoa

- B) *Hizkuntza sintetikoak.*

- Morfologia aberatsa.
- Hitz polimorfemikoak.
- Hitz-konposaketa eta eratorpena
- Flexioa aditzean

B1) *Hizkuntza eranskariak* (*lgas aglutinantes*) .

B2) *Hizkuntza malgukariak* (*flexiboak/flexiodunak; flexivas o fusionantes*).

- Morfologia aberatsa
- Morfemak *ezin* dira elkarrengandik modu argian banatu.
- Morfema bat – esanahi bat/esanahi bat baino gehiago)
- Bokaleen aldaketen bidezko flexioa (foot/feet; hebraiera, arabiera, etab.)
- Gaztelera:
Yo com-í patat-it-a-s   -í: 1 p. sg. LEHEN, Perfektiboa.
- Ingelesa
He walk-s.   Gaztelera: aditz morfologian flexiboa
hura ibil-3SG.ORAIN   izenaren morfologian: eranslea

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Adibidea: Morfologia tipologikoa

- C) *Hizkuntza polisintetikoak* (*inkorporatzaileak; polisintéticas o incorporantes*).

- Oso morfologia aberatsa
- Aditzaren morfologia oso konplexu eta aberatsa. Aditzean perpausaren osagai askori buruzko informazioa biltzen da (alde horretatik esan daiteke batzuetan perpausaren parekoak direla, ematen duten informazioaren aldetik)
- Hizkuntza polisintetikoak: *Chukchiera* (Siberia), *eskimoa*

Təmeyŋəlevtpəytərkən

t-ə-meyŋ-ə-levt-pəyt-ə-rkən

1.SG.SUBJ-handi-buru-min-ORAIN.1

'Burukomin galanta daukat'.

Wa'-ke-nakt-a-hnínu-'

Ass-1sgS-cama-comprar-perf-afirm

'He comprado una cama' (Baker, M. 1996) '

- Beste hizkuntza polisintetikoak: hizkuntza amaerindioarrak, australiakoak, etab.

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Hizkuntz unibertsalak

- Sailkapen tipologikoak egiterakoan hizkuntz unibertsalak azaleratzen dira.
- Hizkuntza aldakortasuna handia da, baina mugatua da.
  - Logikoki existitu litezkeen ezaugarri batzuk ez dira aurkitzen hizkuntzetan.
- Unibertsal linguistikoak: hizkuntza guztietan agertzen diren egitura / ezaugarriak (J. Greenberg)
- Unibertsalak fonologikoak, morfologikoak, sintaktikoak eta semantikoak izan daitezke.
- **Universals Archive**: <http://typo.uni-konstanz.de/archive>

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

- **Greenberg (1963)**, "Some universals of grammar with particular reference to the order of meaningful elements," *Universals of Language*, Cambridge: MIT Press. 73-113. or.
- **Unibertsal linguistikoak**: patroi edo joera linguistiko unibertsalak. Patroi batzuk multzoka agertzen dira. Adibidez:

- **S O V**
Jonek ogia jan zuen

- **S V O**
Jon comió pan

- **IS + determinatzailea**
Liburu + a

- **determinatzailea + IS**
el + libro

- **IS/DetS + Postposizioa**
Por [los caminos]

- **Preposizioa + IS/DetS**
[bideeta]**tik**

- **AS + Aditzlaguntzailea**
[patatak jan] **ditu**

- **Aditzlaguntzailea + AS**
ha [comido patatas]

- **InflS + konplementatzailea**
[Jonek patatak jan ditu]-**ela**

- **Konplementatzailea + InflS**
que [Jon ha comido patatas]

Gogoan izan 1. GAIAN hau dena X-barraren teoriaren bidez nola azaldu genuen!

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Hizkuntz unibertsalak

- Unibertsalen sailkapenak:

U. inplikatioak vs. U. Baldintzagabeak (unconditional univ.)

Ezaugarri batek bestea inplikatzen/baldintzatzen du?

- 1a. *Hizkuntza batek generoa markatzen badu izenetan, izenordainetan ere halaxe egingo du.*
- 1.b. *Hizkuntza batek bokal sudurkariak baditu, orduan sudurkariak ez diren bolakak ere izango ditu.*
- 2a. *Hizkuntza guztietan, bokal batek silaba osa dezake.*
- 2b. *Hizkuntza guztiek bokalak dituzte.*

- U. absolutuak vs. U. estatistikoak (statistical or relative univ.)

Ezaugarria hizkuntza guztietan behatzen da?

- 1. *Hizkuntza guztiek daukate hiztegia eta gramatika.*
- 2. *Hizkuntza gehienetan, subjektua objektuaren aurretik agertzen da*
- 3. *Hizkuntzen %90-k 2 bokal edo 2 bokal baino gehiago.*

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

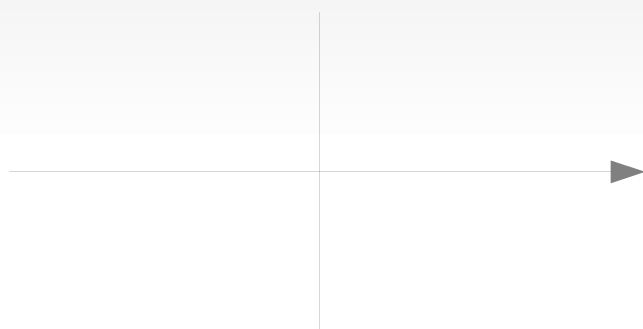
Hizkuntz unibertsalak eta Gramatika Unibertsala

- **Oroit:** *Gramatika Unibertsala* (GU): genetikoki determinatuta dagoen mintzaira gaitasuna, edozein gizakiri hizkuntza batez jabetzea ahalbidetzen diona.
- Hipotesia: hizkuntz unibertsalak (edo gutxienez batzuk) GU-ren ezaugarriak dira.
- *Hatsarreak eta Parametroak*
GU hatsarre eta parametro multzo batzuz osatua da:
  - Hatsarreek hizkuntza guztiak arautzen dituzte.
  - Parametroek hizkuntzen arteko ezberdintasunak baldintzatzen dituzte.

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Hizkuntza aldaketa

- Hizkuntza aldaketa denboran zehar: aldaketa *diakronikoa* (hizkuntzalaritza diakronikoa edo gramatika historikoaren aztergai).

Bi ardatz:
sinkronia eta diakronia

- Hizkuntza aldaketa fonologian, morfologian, syntaxian, hiztegian atzeman liteke.
- Hizkuntza aldaketa hizkuntza aniztasunaren iturri.

2.4. Munduko hizkuntzak eta hauek sailkatzeko irizpideak

Hizkuntza heriotza

- Irakurri Casado & Gutiérrez-en “Las lenguas del mundo” kapituluko 4. atala.
- Bideoa: “Voces del mundo”

<http://www.youtube.com/watch?v=LpOGtanjbR0>

2.3. Hizkuntzak ukipenean: pidginak eta kreolerak

Hizkuntzaren gauzatzea (bariazioa)

- Ahozkoa, zeinuzkoa, idatzizkoa, txistuzkoa
- Lehen eta bigarren mailako gauzatzeak bereizi behar dira.
  - 1. mailakoak: ahozkoak eta zeinuzkoak
  - 2. mailakoak: idatzizkoak eta txistuzkoak
- **Silbo de la Gomera:** txistuzkoa
  - Jatorria: hizkuntza bereber bat (*Guanche*)
  - Espainolak: 1496tik aurrera
  - 2-3 bokal & 4 kontsonante
  - Anbiguotasun handia

Informazio gehiago:

- <https://www.youtube.com/watch?v=MCID1pe6zhg>
- https://es.wikipedia.org/wiki/Lenguaje_silbado
- https://es.wikipedia.org/wiki/Silbo_gomero

wikipedia

2. GAIA. Bibliografia

Oinarrizko bibliografia:

- Escandell, V. et. al., 2014. *Claves del Lenguaje Humano*, Madrid: Editorial Universitaria Ramón Areces. UNED. Capítulos **2** (“Lengua oral y lengua signada. La escritura”, 39-82. or.), **8** (“Variación y Cambio Lingüístico, pg. 249-289) y **10** (“Las lenguas del mundo y el mundo de las lenguas”, pg. 345-388).
- Escandell, V. et. al., 2011. *Invitación a la lingüística*. Madrid: Editorial Universitaria Ramón Areces. UNED. Capítulo **1**, **sección 2 y 3**. pg. 20-45.
- Pinker, S., 2010, “Babelgo dorrea”, *Hizkuntza sena*, Bilbo: UPV/EHU, 249-282.
- Fasold, R. & J. Connor-Linton (arg.), 2010. *Hizkuntza eta hizkuntzalaritza: hastapenak*. Bilbo: UPV/EHU. [2006, *An introduction to language and linguistics*, Cambridge: CUP]. 8. eta 9. atalak. *Hizkuntza-aldaketa & Aldakuntza dialektala*, 297-335; 335-367.

- **Sakontzeko bibliografia:**

- Chomsky, N., 1986, *Knowledge of language: Its nature, origin and use*, New York: Praeger.
- Greenberg, J., 1966, *Language Universals: With Special Reference to Feature Hierarchies*, The Hague: Mouton & Co.
- Martí, F. *et al.*, *Hizkuntzen mundua. Munduko hizkuntzei buruzko txostena*. Bilbo: EHU.
- Moreno Cabrera, J. C., 2000, *La dignidad e igualdad de las lenguas. Crítica de la discriminación lingüística*. Madrid: Alianza.
- Zuazo, K., 2005, *Euskara batua: ezina ekinez egina*, Donostia: Elkar.

■ **Bideo eta lan interesgarriak:**

- *In languages we live* (azpitutulaturaz gazteleraz)

<https://www.youtube.com/watch?v=LpOGtanjbR0>

- La fuerza de Babel (bideoa)

<https://www.google.es/webhp?sourceid=chrome-instant&ion=1&espv=2&ie=UTF-8#q=la%20fuerza%20de%20babel%20documental>

- **GRAMÁTICOS Y ACADEMIAS. PARA UNA SOCIOLOGÍA DEL CONOCIMIENTO DE LAS LENGUAS**

<http://arbor.revistas.csic.es/index.php/arbor/article/view/201/201>

Nacionalismo lingüístico:

http://bretemas.blogaliza.org/files/2010/06/Texto_Juan_Carlos_Moreno_Cabrera.pdf

La lingüística y el nacionalismo lingüístico español

https://www.youtube.com/watch?v=qJpZgIR_J9E

La grandeza de las lenguas pequeñas y la pequeñez de las grandes

<https://www.youtube.com/watch?v=6eIDD2B84z0>

Zeinu hizkuntzak

<http://www.lenguadesignos.org/lengua-de-signos>

• **Berriak LSE-eraz:** <http://www.zeinu.tv/esp>

• **Abestiak LSE-eraz:** <http://www.youtube.com/watch?v=jpUioGzorIA>

<http://www.youtube.com/watch?v=7jrRM7y8yHA>

• **LSE-erazko alfabeto daktilologikoa:**

<http://www.sematos.eu/lse-p-alfabeto+dactilol%C3%B3gico-1636.html>

• **Literatura, materialak, gramatika:**

<http://www.cervantesvirtual.com/seccion/signos/index.jsp>

La lingüística como ventana a nuestra mente

Steven Pinker: <https://www.youtube.com/watch?v=GWpePZrYLHU>